

## ЦІКАВИЙ ЖУРНАЛ ЧАСІВ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ



Наш Український Музей і Бібліотека в Стемфорді у продовж років свого існування поповнював свою колекцію приватними книгозбірнями поодинких бібліофілів. Ці книголюби вирішили подарувати нам свої збірки, щоб зробити їх доступними ширшому загалу та й тим самим зберегти їх для наступних поколінь. Дуже часто у цих книгозбірнях знаходимо шедеври – рідкісні, малодоступні видання, за якими часто ведуть пошуки науковці та дослідники.

Одну з таких видатних та цінних колекцій книг та видань ми одержали від отця Максима Кінаша (1879-1949). Він походив із Львівщини. Вищу освіту здобув в Львівській семінарії та в Львівському Університеті. Був висвячений на священника 1896 р та душпастирював у кількох галицьких парафіях. У 1912 році поїхав до Канади, де провадив місіонерську роботу, а 1914 року, на запрошення Владика Сотера Ортинського, переїхав до Америки. Він був ректором Катедри Непорочного Зачаття у Філадельфії, служив в декількох інших парафіях, а вкінці став парохом Цекрви Св. Михаїла в Йонкерсі (1933-1949). Отець Кінаш відзначався своїм проповідництвом, і навіть, видав збірку своїх проповідей та інших релігійно-освітніх брошурок. Крім душпастирської праці він також був редактором журналу Місіонар: місячник Апостольства Молитви, що виходив у Філадельфії, дописував до газети Америка (офіційний орган Про-



видіння) та й служив капеляном цієї організації. Упродовж всього свого життя він зібрав велику колекцію книжкових видань, журналів, газет (у більшості з Галичини), які передплачував та

зберігав.

Між цінними книжковими скарбами отця Кінаша, які ми одичили, знаходиться Вістник Союзу Визволення України, який виходив у Відні у 1914-1918 роках. Союз Визволення України (СВУ) заснований відомими українським політичними діячами зі Східної України, які через переслідування царським урядом були виселені або емігрували та шукали притулку в Австро-Угорській Імперії. Спершу працювали у Львові, а згодом перенесли свою централю до Відня. Вибух Першої Світової війни та революційні розрухи різних поневоленних народів дали організаторам СВУ надію на можливість українцям нарешті відірватися від російського панування і з допомогою європейських країн злучити західні та східні українські землі в одну незалежну державу. Із такими цілями та надіями і було зорганізовано СВУ. Щоб якнайбільше та якнайширше популяризувати та поширити свої ідеї та політичну позицію організатори заснували Вістник Союзу Визволення України, у якому висловили свої думки:

“Цілий час спільного життя України з Росією – це безперервний ланцюг терпіння, визиску, поневіряння, аж до видирання душі українському народові – його рідної мови. І тому найстрашніші погрози не злякають і не сплять свідомих синів України в змаганню розірвати той ланцюг, скинути ярмо неволі, а в боротьбі проти нашого тирана нашим союзником завжди буде кожний його ворог...ми знаємо, що ніхто нам нічого не дасть, коли самі не

п р и -  
дбаємо”.  
Ці слова, хоч і сказані 100 років тому, ще й сьогодні актуальні. За час свого чотирирічного

існування СВУ досягнуло великих успіхів у поширенні відомостей про Україну та українську справу. Вони видали понад 50 книжок та брошур різними європейськими мовами, а також турецькою. Мали своїх представників у Німеччині, Туреччині, Болгарії, Румунії, Італії, Швеції, Норвегії та Швейцарії, які вступали в переговори з державними урядовцями, їздили з доповідями тощо. Одним із дипломатичних успіхів була заява Міністра Турції про потребу визволення України і запевнення про допомогу Україні у цьому. Турецький уряд вислав тридцятитисячний корпус війська для боротьби з російським нападником. Битви відбувалися на українських землях в околиці Бережан. Турки хоробро боролися разом із Січовими Стрільцями. Багато з них загинуло в цих боях і були поховані на бережанських цвинтарях. Могилами полеглих населення опікувалося до 1939 року. Коли прийшли більшовики то все знищили. СВУ також провадив широку гуманітарну роботу, культурно-виховну працю між українськими полоненими. Багато російського царського війська попало в австрійський та німецький полон. Між ними була велика кількість українців зі східних земель. На прохання СВУ німецька та австрійська військова влада дозволила їм зорганізувати окремі табори полонених українців. Члени СВУ з допомогою галицьких та буковинських діячів організували по таборах медичну допомогу, школи, бібліотеки, хори, театри, оркестри, курси історії та культури тощо.

У Вістнику поміщалися статті на різні теми. Редакція подавала детальні новини воєнного ходу, новини з поля битви, описи обставин в окупованих ворогом місцевостях. Особливо багато писали про українських Січових Стрільців, їхні героїчні подвиги, їхні освітні та культурні досягнення по селах на Волині. Багато статей про політичну ситуацію, боротьбу поневоленних народів за свою свободу, аналізи



жорстокостей, вчинених Росією над українцями. Подано перегляд статей в чужомовній пресі про українську справу, заклики до народів світу допомогти українцям у їхній боротьбі за незалежність. У Вістнику також були статті на літературні та історичні теми, включаючи поезії та оповідання відомих та маловідомих молодих письменників. Цікаво, що багато літературних творів Січових Стрільців, таких як Лев Лепкий, Роман Купчинський, вперше були надруковані саме у Вістнику. Видавці доставляли цей Вістник не лише передплатникам але головно українським воякам та всім українським полоненим в німецьких та австрійських таборах.

У Вістнику знаходимо багатство прецікавого матеріалу на тему бурхливих років війни та зусилля українського народу у здобутті волі та незалежності. Перечитуючи статті цього журналу, ми вглиблюємося в ці важливі історичні події і це дає нам краще розуміння тієї доби, людей того часу, їхніх обмежень та невдач, а також їхньої завзятості, посвяти, досягнень та надій.

*Любов Волинець*

